

**ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ
ЗА
ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО
РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И
УЧЕНИЦИТЕ**

В ОБЩИНА КРИЧИМ

2022 – 2023 г.

*Приета с Решение № ..., взето с протокол № ... от2022 г. на
Общински съвет при община Кричим*

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на община Кричим е разработена в изпълнение на разпоредбата на чл. 197 от Закона за предучилищното и училищното образование (обн. ДВ бр. 79 от 13.10.2015 г.) (ЗПУО) и чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование, приета с ПМС № 232 от 20 октомври 2017 г., която урежда обществените отношения, свързани с осигуряване на приобщаващото образование на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование, както и дейността на институциите в тази система за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

Подкрепата за личностно развитие се предоставя на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование, и включва осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им, и за включването и участието им в общността на детската градина и училището. Подкрепата за личностно развитие се прилага в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете и на всеки ученик.

Подкрепата за личностно развитие е обща и допълнителна. Общата и допълнителната подкрепа се осигуряват там, където са детето и ученикът - в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие. В случаите, в които ученици, които по здравословни причини, удостоверени с медицински документ, издаден от съответната експертна лекарска комисия, определена в Закона за здравето, не могат да се обучават в дневна, вечерна или комбинирана форма за повече от 30 последователни учебни дни, се обучават в индивидуална форма в домашни или стационарни условия в лечебно заведение.

Дейностите по подкрепа на личностното развитие на децата и учениците се осигуряват и осъществяват от институции и организации: детски градини, училища, центрове за подкрепа за личностно развитие, Център за специална образователна подкрепа, Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, обществени съвети към детски градини и училища, настоятелства към детски градини и училища, НПО, Центрове за обществена подкрепа, РЗИ, родителски сдружения и др.

Настоящата стратегия е разработена въз основа на:

- Областна стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в област Пловдив 2021-2023 г., съгласувана от Областния съвет за развитие на област Пловдив на 22.12.2021г. с Решение, взето с Протокол №1, ОКД-04-1/05.01.2022г., и от РУО - Пловдив съгласно чл. 196, ал.5 от ЗПУО.

- „Анализ на състоянието и потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Кричим, приет от Общински съвет при община Кричим с Решение № 179, взето с протокол № 24 от 30.09.2021 г.

Общинската Стратегия обхваща период от 2 години, а именно 2022 – 2023 г. и подпомага гарантирането на качествено образование за всяко дете и ученик, и пълноценната реализация на приобщаващото образование в детските градини и училищата на територията на община Кричим.

Целите и приоритетите на Стратегия са съобразени със законовата рамка на процеса на приобщаващо образование в българските образователни институции и законното право на всяко дете да бъде приобщено и ценено, да се гарантира достъпа му до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности.

Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование и се реализира в съответствие на следните основни принципи:

1. Гарантиране на правото на всяко дете и ученик на достъп до детска градина и училище най-близо до неговото местоживееене и качествено образование.

2. Гарантиране на достъпа на всяко дете или ученик до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности.

3. Прилагане на диференцирани педагогически подходи в съответствие с интересите и стимулиращи мотивацията на детето и ученика, съобразени с възрастовите и социални промени в живота му, и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика.

4. Приемане и зачитане уникалността на всяко дете и ученик, и подкрепа на неговото личностно израстване, на които образователните институции трябва да откликнат по подходящ начин, чрез гарантиране на максимално развитие на неговия потенциал.

5. Равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищно образование.

6. Професионално развитие и повишаване на педагогическите компетентности на работещите в образователните институции с оглед на откликване на необходимостта от осигуряване на обща и допълнителна подкрепяща среда на децата и учениците.

7. Сътрудничество на институциите в системата на предучилищното и училищното образование на всички равнища – управление, диалог и екипност, споделяне на добри практики в процеса на приобщаващото образование, ефективно взаимодействие с родителските общности и неправителствените организации, осигуряване на обща и допълнителна подкрепяща среда.

Осигуряването на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от институциите в системата на предучилищното и училищното образование се осъществява в партньорство между държавните и местните органи и структури, както и с доставчиците на социални услуги.

Общата и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, която институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват, е неразделна част от самостоятелно разработени и прилагани цялостни политики, чиито основни принципи са:

- подкрепа за личностно развитие у детето и ученика;
- изграждане на позитивен организационен климат, което изисква създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование;
- утвърждаване на позитивна дисциплина, основана на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на детето и ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите, превенция на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях;
- развитие на училищната общност, съгласно идентифицираните предизвикателства, цели и дейности в Областната стратегия за личностно развитие на децата и учениците в област Пловдив 2021-2023 г.

Стратегията е стратегически документ с отворен характер, който подлежи на промени в зависимост от потребностите на образователната система и измененията в нормативната уредба. След 2023 година, Стратегията може да бъде продължена, допълнена или изменена, в зависимост от постигнатите резултати и актуалната обстановка в образователната система в община Кричим.

При изготвянето на стратегията са приложени следните основни източници на информация, които определят националната, регионалната и местната политика в

областта на развитието на подкрепата за личностното развитие на децата и учениците, а именно:

- Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Пловдив 2021-2023 г.
- Закон за предучилищното и училищното образование (Обн., ДВ, бр. 79 от 13.10.2015 г., в сила от 1.08.2016 г.);
- Наредба за приобщаващото образование, приета с ПМС № 232 от 20 октомври 2017 г.;
- Наредба №15/2019г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти (Обн. ДВ. бр.61 от 2 Август 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.101 от 27 Ноември 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.80 от 24 Септември 2021г.);
- Наредба за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби, приета с ПМС № 298 от 17.12.2003 г.,
- Конвенция за правата на детето, приета от ОС на ООН на 20.11.1989г., ратифицирана с решение на ВНС от 11.04.1991 г., обн. ДВ, бр. 32 от 23.04.1991г., в сила от 3.07.1991г.;
- Закон за закрила на детето (Обн., ДВ, бр. 48 от 13.06.2000 г.);
- Закон за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (Обн. ДВ. бр.13 от 14.02.1958г.);
- Национална стратегия за развитие на физическото възпитание и спорта (2012 - 2022);
- Актуализирана Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012 – 2030 г.);
- Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Пловдив 2021-2023 г.
- Общински план на община Кричим за действие към Стратегия на област Пловдив за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода 2021-2023 г.
- Общинска програма за закрила на детето /ежегодно/ в община Кричим;

II. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА И ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ОТ ОБЩИНА КРИЧИМ. СЪСТОЯНИЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА.

1. Аналитична част.

Образователната система в община Кричим обхваща 2 детски градини, 1 начално и 1 средно училище.

За осъществяване на политиката в сферата на образованието в община Кричим са приети и действат следните нормативни документи:

- Общинска програма за закрила на детето;
- Общински план за развитие на младежта в изпълнение на закона за младежта в община Кричим за 2022 година.
- Общински план на община Кричим за действие 2021-2023 г. в изпълнение на Стратегия на област Пловдив за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода 2021-2030 г.

Създадена е добра организация за стартиране на учебната 2021/2022 година: обновена е част от материална база и учебна среда; осигурени са познавателни книжки, учебници и помагала, учебна документация; създадена е целодневна организация на

учебния ден; осигурени са столовото хранене за учениците от начален етап на обучение и медицински грижи.

Демографската характеристика на община Кричим следва тенденциите на намаляване броя на населението, характерни както за областта, така и за страната, които са в резултат на намаляване броя на родените деца и интензивната емиграция на младите хора в активна възраст.

Подобряването на икономическото развитие в общината би довело до частично решаване на проблемите. Необходима е целенасочена държавна политика за развитието на селата и малките градове, в противен случай тенденцията към депопулация ще продължи. Община Кричим се стреми да създава условия и възможности за усъвършенстване на образователната система и осигуряване на различни видове и степени образование.

Образованието е един от основните приоритети на Община Кричим. Изпълнявайки своите правомощия и отговорности, общината координира изпълнението на приема на ученици в училищата; обхвата на децата и учениците, подлежащи на задължително предучилищно и училищно образование; поддържането и обновяването на материално-техническата база; съдейства за развитие на способностите и интересите на децата чрез различни извънкласни форми и кръжоци организирани към Общинския младежки дом.

В Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Пловдив 2021-2023 г., по отношение Актуално състояние и идентифицирани потребности от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от община Кричим, са изведени следните изводи и препоръки:

1. Населението на област Пловдив продължава да намалява, засилва се процесът на „трайна миграция“. Намалява броят на децата и учениците във всички общини, в т.ч. и в община Кричим, с изключение на община Пловдив.

2. Във всички общини на територията на областта се обособяват училища с концентрация на ученици, за които българският не е майчин език, което е предпоставка за по-трудно осъществими интеграционни процеси.

3. От предоставената информация става ясно, че учебните заведения и детските градини на територията на община Кричим не разполагат с достатъчен ресурс за осигуряване на обща и/или допълнителна подкрепа в съответствие с изискванията на новия Закон за предучилищното и училищното образование, в сила от 01.08.2016 г. Отчита се, че основният финансов ресурс в СПУО се делегира от републиканския бюджет въз основа на единни стандарти, които се оказва недостатъчен за покриване на потребностите особено в по-малките общини, каквато е и община Кричим, и в образователните институции с по-малък брой деца и ученици.

4. Общинските училища и детски градини на територията на гр. Кричим имат сериозна необходимост от тесни специалисти, както за работа с деца със СОП, така и за предоставяне на обща подкрепа за личностно развитие – като консултиране за ранно професионално ориентиране чрез стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения, за кариерно развитие, за ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения, грижа за здравето, занимания по интереси, дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение, за формиране на устойчиви нагласи и мотивация за учене през целия живот и др. Значителна част от тези потребности към настоящия момент се покриват чрез реализацията на различни проектни предложения.

5. Материално-техническа база

- Детските градини на територията на община Кричим разполагат с материална база, която покрива базовите потребности на децата за провеждането на учебния

процес и осигуряват безопасна среда. Липсва изградена достъпна среда за деца със специални потребности.

Идентифицирани потребности: необходимост от физкултурен салон, обновяване на легловата база и санитарните възли.

- Училищата на територията на община Кричим са снабдени с необходимата материална база за нормалното провеждане на учебния процес. Плувният басейн в СУ „П. Р. Славейков” гр. Кричим се нуждае от основен ремонт и възстановяване.

6. Съгласно новия ЗПУО държавната политика за осигуряване и предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на общинско ниво се осъществява чрез организиране на дейности за развитие на индивидуалните им способности и дарования в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, придобиването на умения за лидерство, изграждане на култура в организацията и самоорганизацията на децата и учениците, активизиране на взаимодействието между детската градина/училището, семейството и социалната среда и др. Подкрепата за личностно развитие се прилага в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете и всеки ученик.

7. Препоръчва се изграждане на интегрирана образователна мрежа на ниво област, която да идентифицира и осигурява нуждите от подкрепа на ранен етап, както и създаването на мобилност в териториално отношение.

8. Препоръчва се укрепване на междуинституционалното сътрудничество и на партньорството с родителите за напредък в оказването на ефективна и навременна обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците от област Пловдив.

2. Състояние и предизвикателства пред общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

2.1. Състояние

Дейностите от общата подкрепа за личностно развитие по чл. 178, ал. 1 на ЗПУО, с които не всички училищата могат самостоятелно да се справят и изискват общинско координиране, са:

- кариерно ориентиране на учениците;
- грижа за здравето;
- поощряване с морални и материални награди;
- дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
- ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
- логопедична работа.

Община Кричим прилага политика на обезпечаване дейностите за подкрепа на личностното развитие чрез подпомагане реализацията и финансирането на общински образователни, младежки, културни, социални и спортни програми, дейности по превенция на риска, информационно-образователни кампании реализирани в ученическата общност, здраве.

2.1.1. Всички училища и детски градини на територията на община Кричим са общински и се помещават в сгради, публична общинска собственост. Осъществяват дейността си при условията на второстепенни разпоредители с бюджет – делегирани от държавата дейности, а при възникнала необходимост по преценка на финансиращия орган се дофинансират за сметка на общинския бюджет.

Във всички детски градини и училища на територията на община Кричим функционират здравни кабинети, които са ремонтирани, обзаведени с медицински мебели и инструменти, осигурени с медикаменти и превързочни материали. За здравето на децата и учениците се грижат медицински специалисти.

2.1.2. Общинският младежки дом е структура на община Кричим и чрез своята дейност дава възможност за свободен избор и достъп на вида, формата и начина на реализация на децата и учениците; удовлетворяване интересите и потребностите на децата в свободното им време; стимулиране творческата изява на децата чрез организиране на конкурси, състезания, изложби, концерти, спектакли, игри и други дейности, в които детето се включва, водено от вътрешно убеждение и интереси; създаване на условия за участия в общински, областни, национални конкурси, състезания, олимпиади и фестивали. Във връзка с усложнената епидемична обстановка през последната година и половина Общинския младежки дом не е провеждал своите кръжоци.

2.1.3. Център за обществена подкрепа, гр. Кричим.

Капацитет: 30 основни потребители /за основен потребител се счита лице със сключен договор за ползване на услуга/

Съдържание - основни дейности, фокус на услугата:

- Програма „Първична превенция”- включва дейности и услуги за промощия и обучение в семейно планиране и развитие на базови родителски умения.
- Програма „Семейна подкрепа”- Развива услуги за семейна подкрепа, със цел превенция на изоставянето.
- Програма „Алтернативи” планира организиране на клубни дейности за ангажиране на свободното време на деца в риск.

- Програма „Моят избор” предвижда развитие на групови форми на работа с деца с отклоняващо се поведение.
- Програма „Директна работа с деца” предоставя услуги за директна работа и консултиране на деца.
- Програма „Да се върнем в клас”.
- Програма „Аз мога сам”- включва услуги за социална интеграция на деца със специални нужди, увреждания и заболявания и подкрепа на техните семейства.
- Програма „Група за подкрепа на родители на деца със специални нужди, увреждания и заболявания”.
- Програма „Социални умения”- предвижда групова работа с деца и младежи от семейства в неравностойно положение.
- „Приемна грижа и осиновяване” – услугата предлага оценяване, обучение и наблюдение на кандидат-осиновители и приемници.
- Предстои да бъде разкрита нова услуга до края на 2018г. – Монтесори педагогика. Към момента тече обучение на екипа, което ще приключи през м. Май 2018г.

Кадрови ресурс:

Ръководител - 1 бр. - заетост - 8 часа

Социален работник - 3 бр. заетост - 8 часа,

Логопед / на граждански договор / – Часова заетост на месец – 24 часа

Чистачка – 1 бр. на 4 часов работен ден

Шофьор – 1 бр. на 8 часа

Охрана – 1 бр. на 8 часа

Сключен е договор с НАРД Пловдив за предоставяне на психолог, за предоставяне на обучения и супервизия на екипа.

Целеви групи:

- Деца в риск от изоставяне и техните семейства;
- Деца със специални нужди / увреждания и заболявания и техните семейства;
- Деца, живеещи в семейства с един родител;

- Деца отпаднали от училище и техните семейства;
- Деца в риск от отпадане от училище (заради голям брой неизвинени отсъствия, затруднения с учебния материал, други проблеми засягащи учебния процес);
- Деца с проблемно и отклоняващо се поведение и техните семейства;
- Деца в риск или жертви на насилие
- Приемни семейства.
- Осиновители. От 2013г. екипът е обучен да прави оценка и обучение на приемни родители и кандидат- осиновители.

Доставчик на услугата е община Кричим. Държавно делегирана дейност. ЦОП Кричим е разкрит през 2008 г. по проект ВГ 2005/017-353.01.02 за деинституционализация посредством предоставяне на услуги в общността по Проект „Предоставяне на социални услуги в общините Хисаря, Кричим и Съединение“.

2.1.4. На територията на община Кричим функционира само едно читалище – НЧ „Пробуда – 1912 г.“. В различните форми на самодейността вземат участие много деца и ученици в зависимост от техните лични потребности и интереси. Поради усложнената епидемична обстановка Читалището е ограничило своите дейности през последната година и половина. Разнообразни форми на работа с деца и ученици предлага и библиотеката към читалището, която е и единствената обществена библиотека за община Кричим.

2.2. Предизвикателства.

2.2.1. Образователните институции, в които има деца и ученици със СОП в най-голяма степен са ангажирани с реформата на приобщаващото образование към настоящия момент. Тези образователни институции са изправени пред предизвикателството да осмислят, да се подготвят и да приложат нормативна уредба за допълнителната подкрепа на децата и учениците със СОП. Предизвикателството за децентрализиране и индивидуализиране на грижата за децата и учениците със СОП има различни измерения за всяка от тези институции. Те не биха могли самостоятелно да поддържат норма за преподавателска заетост на един ресурсен учител. В случай, че тези училища успешно се справят с прехода към децентрализирано обезпечаване на ресурсно подпомагане, за учениците ще бъде постигнат значителен прелом в новата политика. Деца и учениците със специални образователни потребности, които се нуждаят от допълнителна подкрепа за личностно развитие, изискват много конкретен подход при планиране на необходимите ресурси и прилагане на институционалните практики към индивидуализирана грижа, както и гъвкави решения на място и в сътрудничество с другите институции.

ЗПУО и Наредбата за приобщаващо образование регламентира екипна работа за осигуряване на обща и допълнителна подкрепа на личностното развитие чрез създаване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на децата и учениците.

Нормативните промени дават възможност за възникване на нови институции, променят се задачите на съществуващите институции, променят се взаимоотношенията между институциите. Тези промени следва да се осъществят по начин, който осигурява непрекъснатост на грижата за децата и учениците и институциите да получат необходимата подкрепа в преходния период.

2.2.2. Работа с родителите - родителите на деца с увреждания, включени в интегрираното обучение, имат сериозен дефицит на информираност по отношение на правата, компетенциите, отговорностите, начините на взаимодействие с образователните институции и отделните специалисти. Ефективното взаимодействие с родителите като активен участник в развиването на способностите и уменията на децата и учениците, е важна предпоставка за постигане на качествени и количествени резултати в този процес. В детските градини и училищата на територията на община Кричим се работи непрекъснато за преодоляване на тези проблеми.

2.2.3. Работа с обществеността - има неразбиране на проблемите на децата и учениците със СОП, наложително е да се работи в посока чувствителност на обществото към проблемите на децата и учениците, разбиране за отговорностите на всички и за необходимата толерантност и търпимост.

2.2.4. Дейности за изява на децата и учениците - приобщаване към изявите на децата в детските градини и училища - участие в празници, изложби, спортни прояви и др.

Приобщаващото и интегрирано образование имат широки социални измерения, затова са необходими не само мерки в образованието, но и единодействие на всички страни: ресурсни и общообразователни учители, родители, общественост и институции. Равният достъп означава достъп до качествено образование на всички деца. Това не означава еднаква грижа спрямо всички деца, а диференциране на грижата спрямо техните различни потребности.

2.2.5. Обезпеченост на образователната система със специалисти.

Осигуряване на специалисти - необходимо е повече учители да преминат обучение за работа с деца и ученици със специални образователни потребности, както и непрекъснатата квалификация, свързана с новостите при обучението на деца и ученици със СОП. В някои случаи учителите по общообразователни дисциплини смятат, че детето със СОП е единствено и само ангажимент на ресурсния учител.

Анализът на компетентностите на педагогическите кадри за работа с деца и ученици с изявени дарби, със СОП, с проблемно поведение и в риск показва, че въпреки предоставените разнообразни възможности на национално, регионално и институционално ниво за обучение и придобиване на компетентности, се наблюдават дефицити в квалификацията на учителите. В част от училищата има назначени педагогически съветници, но в детските градини все още няма практики за назначаване на такива специалисти.

2.2.6. Кариерно ориентиране на учениците.

Общината и училищата следва да организират и координират своята работа по предоставяне на кариерно консултиране на децата и учениците като част от общата подкрепа за личностно развитие.

2.2.7. Работа с деца с изявени дарби.

Дейностите на институциите, ориентирани към дарбите и интересите на децата и учениците в свободното им време, са разнообразни и имат дълги традиции. Учениците могат да избират, както между форми, предлагани в училищата, така и между предлагани от други организации и институции, и по проекти. Значителен ефект върху обхвата и разнообразието на предлаганите форми на обучение оказва проекта на МОН „Твоят час”. Законът за предучилищното и училищно образование дава възможности за индивидуална подкрепа на дарбите на децата и учениците и чрез гъвкави форми на обучение във формалното образование и в свободното време.

2.2.8. Напускане на образователната система. Деца в риск.

Дейностите по превенция на насилието и преодоляване на проблемно поведение на учениците се осъществява от педагогическите съветници в училищата, както и от

Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН). За целта всички образователни институции на територията на община Кричим имат разработен механизъм за „Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца жертви или в риск от насилие”.

Във връзка с ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 100 ОТ 8 ЮНИ 2018 г. за създаване на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, на територията на община Кричим през 2021 г. са обходени от екипите повече от 100 деца. Резултата е, че част от тях са записани успешно и задържани в училищата и детските градини, а друга част от тях са напуснали страната и живеят със семействата си в чужбина.

Училищните ръководства и Община Кричим полагат усилия за ограничаване броя на учениците, които не посещават училище. Създадена е практика за всеки напуснал ученик директорите да подават информация до кмета на общината и до дирекция „Социално подпомагане” по местоживееене. За намаляване броя на тези ученици голяма роля играят изключително добрите контакти с училищните ръководства и отдел “Закрила на детето”.

Институциите поотделно водят активна политика в рамките на своите правомощия за предотвратяване на напускането на училище и връщането в образователната система на напусналите ученици. Недостатъчна е все още координацията и обмена на данни между институциите за действителен комплексен подход към проблемите, водещи до отпадане от образователната система. Факторите, водещи до напускане на образователната система, са идентифицирани. Необходимо е да се работи по преодоляването на проявата им за всеки конкретен случай. Високо се оценява и значението на ранното детско развитие и качествено предучилищно образование като фактор за предотвратяване на отпадането от образователната система. С предложените изменения и допълнения в ЗПУО, насочени към въвеждане на задължителното предучилищно образование от 4-годишна възраст на детето ще се спомогне за по – ранното въвеждане на детето в образователната система. Обхващането в детска градина на 4 години е изключително важно за езиковото, когнитивното, емоционалното и социалното развитие на детето. В същото време това дава възможност на родителите да са по-активни на пазара на труда.

Реинтегрирането в училище, без съпътстващи мерки за значителна и концентрирана обща подкрепа на ученика, ще водят до повторно и вече трайно отпадане.

Осигуряването на адекватна подкрепяща среда във всички компоненти и увеличаване броя на образователните институции, които я предоставят, е основен фактор за превръщане на детето/ученика в активен участник в дейностите по подкрепа за личностното развитие.

3. SWOT анализ

3.1. Силни страни

Осигурен е равен достъп до качествена предучилищна подготовка и училищно образование.

Осигурени целодневна организация на учебния ден, столово хранене за учениците от начален етап и организиран безплатен транспорт за учениците от други населени места, които се обучават на територията на община Кричим.

Създадени условия и възможности за стимулиране постиженията на даровитите деца в различни дейности, в т. ч. и спорта.

Наличие на педагогически персонал с висока лична квалификация.

Наличие на достатъчно възможности за избор на профили и за развитие на интересите на децата и учениците в извънкласни и извънучилищни дейности.

3.2. Слаби страни

Неблагоприятна демографска ситуация и миграционни процеси, поради икономически проблеми;

Липса на дългосрочна визия за развитие на местната икономика и на интерес на бизнеса от реализация на програми в образованието;

Образованието не е ценност в много семейства поради социални, образователни и етнокултурни причини;

Недостатъчни възможности за избор на професии и специалности;

Наличие на професии и специалности, които не са съобразени с нуждите на бизнеса в региона.

3.3. Възможности

Наличие на структурни фондове на ЕС за новия програмен период с възможности за подобряване на материалната база в образователната инфраструктура;

Фокус върху общинските образователни проблеми;

Бурно развитие на ИКТ в периода за реализация на Програмата в образованието, което ще улесни реализацията на дейностите.

Въвеждане на проектен подход, гъвкавост на планирането и ориентация към практически резултати.

Наличие на голям брой инициативи, насочени към повишаване грамотността на подрастващите.

Наличие в национален мащаб на политики, насочени към овладяването на базисни знания и умения, които да гарантират продължаване на образованието и бъдеща професионална реализация.

3.4. Заплахи

Икономическа или политическа криза в периода за изпълнение на Програмата в образованието.

Вероятна необходимост от налагане на финансови ограничения, които да възпрепятстват цялостното въздействие на планираните мерки.

Липса на конкретни проекти и синхрон между свързани дейности, което може да попречи на ефективната реализация на Програмата.

Липса на мотивация у родителите за осигуряване присъствието на децата им в училище и усилваща се миграционна вълна.

Негативна тенденция за ниски резултати измерени с показателите от националното външно оценяване след VII клас и държавните зрелостни изпити.

ИЗВОДИ: Усилията да се насочат към реализирането на следните приоритети:

1. Инвестиране в качествено, конкурентноспособно и ефективно образование, осигуряване на съвременно оборудване и обзавеждане и създаване на привлекателна образователна среда с цел намаляване процента на преждевременно напусналите и отпаднали деца;

2. Развитие на образователната инфраструктура в съответствие с потребностите на местната икономика и нуждите на пазара на труда, важно условие за по-добра реализация на младите хора на пазара на труда;

3. Обновяване и модернизация на наличния сграден фонд и достъпна архитектурна среда за деца със специални нужди на детските градини и училищата;

4. Осигуряване на съвременно оборудване и обзавеждане и създаване на привлекателна образователна среда;

5. Подновяване на асфалтовата настилка и съоръжения за игра на откритите спортни площадки в детските градини и училища;

6. Възстановяване на плувния басейн и кухненски блок в училище СУ „П. Р. Славейков”.

III. ВИЗИЯ

„Осъзнато и пълноценно надграждане на системата за обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в образователните институции чрез осигуряване на ключови фактори и ресурси от всички заинтересовани страни в системата на предучилищното и училищното образование на територията на Община Кричим”.

Стратегията за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в Община Кричим в периода 2022 – 2023 година е краткосрочен документ, който се основава на извършения анализ на потребностите за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в Община Кричим, и идентифициране на тенденциите за развитие, като определя визията и общите стратегически цели на общинската политика за личностно развитие на децата и учениците до 2021 година, и на разбирането, че фокус на образователната система е личността на детето и ученика. Работата и интересите на всички участници в образователния процес трябва да бъдат в посока на основната цел – равен достъп и качествено образование за всички деца.

Визията на Общинската стратегия е в съответствие с Визията заложена в Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Пловдив 2021-2023 г.: ***„В системата на предучилищното и училищното образование на област Пловдив се осигурява ефективна и качествена подкрепа за личностно развитие на всяко дете и ученик за реализация на потенциала им в подходяща среда и в съответствие с индивидуалните им потребности чрез необходимите ресурси и взаимодействие и сътрудничество с държавните и местните институции и родителите.”***

Съгласно Закона за предучилищното и училищното образование, образованието е национален приоритет и се развива в съответствие със следните принципи:

- единна държавна образователна политика за осигуряване правото на предучилищно и училищно образование;
- ориентираност към интереса и към мотивацията на детето и на ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му, както и към способността да прилага усвоените компетентности на практика;
- равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик;
- равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование;
- хуманизъм и толерантност;
- съхраняване на културното многообразие и приобщаване чрез българския език;
- иновативност и ефективност в педагогическите практики и в организацията на образователния процес въз основа на научна обосновааност и прогнозиране на резултатите от иновациите;
- прозрачност на управлението и предвидимост на развитието на предучилищното и училищното образование;
- автономия за провеждане на образователни политики, самоуправление и децентрализация;

- качество на образованието;
- ангажираност на държавата, общините и юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите и други заинтересовани страни и диалог между тях по въпросите на образованието.

Включването на подкрепата за личностно развитие като нов компонент в закона, отваря пътя за трансформация на образователната среда и за организиране на всички нейни елементи, обединяване на ресурсите, изграждане на позитивен психологически климат на приемане на различията, емоционално благополучие и успех на всеки.

Подкрепата извежда на преден план динамичният аспект на обучителните отношения между ученика и учителя, и отношенията между учениците, учителите, родителите, специалистите и другия персонал, при който всеки един участва в процеса на разкриване и развитие на индивидуалния потенциал и приобщаване.

Успехът на този процес минава през преместване центъра на приобщаващото образование в детската градина и в училище, през овластяване на образователните институции и на тяхното лидерство, през превръщането на детската градина и училището в общност от професионалисти, които имат и знанията и уменията как да бъдат полезни на децата, които работят в отношения на доверие, в екип, с участието на родителите и най-вече с участието на самите деца.

Задачата на Стратегията е да формулира целите за развитие на училищното образование и предучилищното обучение, подготовката и личностното развитие на децата и учениците в община Кричим, както и да очертае основните мерки за тяхното постигане.

Осъзнато и пълноценно изграждане на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в образователните институции и създаване на среда, осигуряваща на всяко дете качествено, достъпно и отговарящо на реалните нужди на пазара на труда образование, възможност да се учи и израства като личност, мотивирана според своите желания, възможности и приоритети, чрез осигуряване на ключови фактори и ресурси от всички заинтересовани страни в системата на предучилищното и училищното образование на територията на община Кричим.

В съответствие с разпоредбите на чл. 174, ал.1 от ЗПУО, осигуряването на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от институциите в системата на предучилищното и училищното образование /СПУО/, трябва да се осъществява съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

Според чл. 176, ал. 1 от ЗПУО и чл. 4, ал. 2 от *Наредбата за приобщаващото образование*, подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици, в съответствие с индивидуалните им потребности и има за цел да осигури за децата и учениците подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им.

Редът за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа се урежда с *Наредбата за приобщаващото образование*. Съгласно чл. 171, ал. 1, т. 7 от ЗПУО, получаването на обща и допълнителна подкрепа е право на детето и ученика. Чл. 177, ал. 1 от ЗПУО и чл. 4, ал. 1 от *Наредбата за приобщаващото образование* определят два вида подкрепа за личностно развитие – обща и допълнителна.

Обща подкрепа за личностно развитие по чл. 178, ал. 1 от ЗПУО	Допълнителна подкрепа за личностно развитие по чл. 187 от ЗПУО
Насочена е към развитието на потенциала на всяко дете и ученик.	Насочена е към деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с

	изявени дарби, с хронични заболявания, след извършване на оценка на потребностите.
1. екипна работа между учителите и други педагогически специалисти; 2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на ЗПУО; 3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език (само за детските градини); 4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове; 5. консултации по учебни предмети; 6. кариерно ориентиране на учениците; 7. занимания по интереси; 8. библиотечно-информационно обслужване; 9. грижа за здравето; 10. осигуряване на общежитие; 11. поощряване с морални и материални награди; 12. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; 13. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения; 14. логопедична работа.	1. работа с дете и ученик по конкретен случай; 2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения и при физически увреждания; 3. осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти; 4. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания; 5. ресурсно подпомагане за ученици със специални образователни потребности. Съгласно чл. 82 от Наредба за приобщаващо образование , допълнителната подкрепа е: <ul style="list-style-type: none"> – краткосрочна (минимум 1 учебна година, максимум – до края на етап на обучение) – дългосрочна – повече от един етап или степен на обучение или за целия период на обучение.

Основен принцип на **Закона за предучилищното и училищното образование** е подкрепата за детето и ученика да се осъществява на ниво най-близко до мястото, където живее и учи. Общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие се осигуряват в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие, а в случаите по чл. 111, ал. 1, т. 1 от **ЗПУО** – в домашни или болнични условия.

IV. ПРИНЦИПИ

Водещи принципи в изпълнението на Стратегията са:

- **принцип за законосъобразност;**
- **принцип за равните права и отговорности;**
- **принцип на устойчивото развитие;**
- **принцип на партньорство и координация;**
- **принцип на съгласуваност;**
- **принцип на концентрация и допълняемост;**
- **принцип на откритост и публичност.**

Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към

премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

Осъществяването на политика на автономия за провеждане на образователни политики, самоуправление и децентрализация изисква процеса на приобщаване да се предвиди като инициатива и отговорност на самата детска градина и училището. В този смисъл в Закона е предвидено задължение на детските градини и училищата да приемат и да обучават деца и ученици със специални образователни потребности и с хронични заболявания, като осигуряват съответната подкрепа според потребностите на тези деца и ученици.

Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование и се реализира в съответствие със следните принципи:

1. Гарантиране правото на всяко дете и ученик на достъп до детска градина или училище, най-близо до неговото местоживееие и на правото му на качествено образование;
2. Гарантиране достъпа на всяко дете или ученик до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности, с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на ученето и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа;
3. Прилагане на диференцирани педагогически подходи, ориентирани към интересите и стимулиращи мотивацията на детето и на ученика, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
4. Приемане и зачитане на уникалността на всяко дете и ученик – индивидуалните потребности и възможности, личностните качества, знанията, уменията и интересите, на които образователната институция трябва да отговори по подходящ начин, така че детето или ученикът да развие максимално своя потенциал;
5. Равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование, гаранции за които са създадените условия за обучение на всички деца и ученици заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат в процеса на ученето и научаването и при участието им в дейността на детската градина или училището;
6. Системен и холистичен подход на организация и сътрудничество на образователните институции в областта на приобщаващото образование на всички равнища – управление и екипност, използване на приобщаващи педагогически практики, създаване на сигурна и подкрепяща среда, участие на родителите, мониторинг на процеса и на качеството на подкрепата за личностно развитие, както и на влиянието им върху обучението и постиженията на децата и учениците;
7. Сътрудничество между всички участници в процеса на приобщаващото образование – детската градина/училището, детето/ученика, семейството и общността;
8. Намаляване на влиянието на социалните неравенства върху ученето и върху участието на децата и учениците в дейността на детската градина или училището;
9. Нетърпимост към дискриминиращите нагласи и поведение и подготовка на децата и учениците за живот в приобщаващо общество;
10. Гъвкавост и динамичност на процеса на приобщаващото образование съобразно потребностите на децата и учениците и в зависимост от спецификата на обществения живот.

V. ОБЩА СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

В двегодишния период на Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на територията на община Кричим е да се осигурят ключовите фактори и ресурси за успешен старт в осигуряването в образователните институции на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

VI. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Стратегическа цел 1: Осигуряване на процес и среда на учене, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

Стратегическа цел 2: Осигуряване на качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.

Стратегическа цел 3: Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.

Стратегическа цел 4: Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.

Стратегическа цел 5: Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

Стратегическа цел 6: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност относно целите и принципите на приобщаващото образование.

VII. ОСНОВНИ МЕРКИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Мерките са групирани според шестте стратегически цели и представят насочващи основни направления и дейности за общината, образователните институции и другите държавни институции, които ще планират и изпълняват конкретни дейности, според своите компетентности. Мерките и дейностите могат да бъдат допълвани, съобразно конкретните общински особености и потребности.

➤ **По стратегическа цел 1:** *Осигуряване на процес и среда на учене, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.*

- **Мярка 1:** Осигуряване на качествено и задълбочено оценяване на индивидуалните потребности на децата и учениците и разграничаване на нуждата от обща и от допълнителна подкрепа.

– Изпълнение на нормативно определените практики за екипна работа на учителите съгласно *Наредба за приобщаващото образование* за

разпознаване на обучителни трудности у децата и учениците.

- Извършване на оценка на риска от обучителни затруднения на децата на 5 и 6 годишна възраст в рамките на установяването на готовността на детето за училище, като се отчита физическото, познавателното, езиковото, социалното и емоционалното му развитие (чл. 10 от *Наредбата за приобщаващо образование*).
- Прецизиране на степента и вида на увреждане на конкретно дете, определяне на достатъчния брой часове за ресурсно подпомагане и на необходимата работа с други специалисти като психолог, логопед, рехабилитатор и др.
- Организиране на обучение на педагогически съветници, кл. ръководители, социални работници и обществени възпитатели по въпросите на приобщаващото образование

- **Мярка 2:** Прилагане в образователните институции на методи и подходи за ефективна работа с децата и учениците с обучителни трудности във формите за общата подкрепа за личностно развитие (чл. 20, 23 - 26 от Наредба за приобщаващото образование).

- Подготовка и осъществяване в единство на целта, средствата и методите на възпитателната работа, като целесъобразно се съчетават масови, групови и индивидуални форми на педагогическо общуване.
- Организиране на учене чрез правене за постигане на социални умения чрез атрактивни за децата и учениците интерактивни подходи и техники.
- Осигуряване на допълнителен и различен ресурс за децата, които не могат да отговорят на изискванията на учебната програма – начин за достойно преживяване в социума, за учене, научаване и участие в естествената им социална среда, съобразно техните оптимални възможности.

- **Мярка 3:** Организиране в образователните институции на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със СОП в съответствие с новата нормативна уредба - ЗПУО и Наредба за приобщаващото образование - разяснителни дейности, подготовка, прилагане на нормативната уредба, развитие на практиките.

- разяснителни дейности, подготовка, прилагане на нормативната уредба, развитие на практиките.

- Създаване в училищата и детските градини на екипи за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) за всяко конкретно дете и ученик, за което ще се извършва оценка на индивидуалните потребности и ще се предоставя допълнителна подкрепа – чл. 188 и 189 от *ЗПУО*, чл. 124 от *Наредба за приобщаващото образование*.
- Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за учениците със СОП и изготвяне на седмично разписание, съобразено с психо-физическите особености и индивидуалните потребности на ученика. Учителят/класният ръководител, заедно с екипа за подкрепа за личностно развитие на детето, с детето и с родителите, индивидуализират учебната програма и персонализират начините и формите на обучение. Чрез непрекъснатата комуникация обсъждат и споделят напредъка на детето, предизвикателствата в работата си и заедно намират начини за включване в самостоятелна дейност и учене там, където е детето.

- Използване на разнообразни образователни стратегии, методи и техники за преподаване, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП. Прилагане на иновативни дидактически упражнения и игри за работа с ученици със СОП.
 - Използване на мултисензорни инструкции – презентации на уроци, слухови, визуални и кинетични техники.
 - Поведенчески интервенции за деца с хиперактивно поведение. Системи за поведенческо управление.
 - Прилагане на арт-терапия и арт-педагогика за ученици със СОП.
 - Използване на нормативните възможности за формиране на специални групи в училищата и детските градини при условията на чл. 194 от *ЗПУО*.
 - Осигуряване на възможности за продължаване на обучението след VII клас, вкл. и професионална подготовка за учениците със СОП.
- **Мярка 4:** Предотвратяване и адекватна и ефективна реакция при тежки нарушения на дисциплината и прояви на агресия и тормоз от и спрямо деца и ученици.
- Изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в паралелката или групата.
 - Дейности за развитие на компетентностите на всички членове на институционалната общност, включително за запознаване с различните форми на насилие и с техники за преодоляването им.
 - Училищата и детските градини разработват, според своята специфика, дейности по превенция и интервенция въз основа на *Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище* и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърден от министъра на образованието и науката (*Наредба за приобщаващото образование*).
 - Провеждане на превантивни кампании срещу агресията и тормоза в училища и по общини.
 - Запознаване с и прилагане на нови подходи за справяне с гневните изблици и напрежението, решаване на възникналите проблеми и конфликтните ситуации без провокиране на ново напрежение, проучване и установяване какво се крие зад проблемното поведение на децата.
 - Формиране на ключови компетентности у децата и учениците за личностно развитие чрез обучение по емоционална и социална компетентност, умения за ефективно управление на емоциите, за саморефлексия и разбиране на другия, развитие на характера и позитивността.
 - Прилагане в образователните институции на ефективни форми и методи за комуникация между училището и семейството.
 - Използване на методите на арт-терапията за деца и ученици с проблемно поведение и техните родители.
 - Въвеждане в образователните институции на използването на посредник при решаване на конфликти в училище като начин за въздействие върху вътрешната мотивация на децата и учениците.
 - Въвеждане в училищата на практиката на наставничеството (индивидуална подкрепа за ученика от личност, която уважава) като начин за въздействие върху вътрешната мотивация.

- Организиране на информационни и образователни кампании за превенция на правонарушенията, извършвани от млади хора
- **Мярка 5:** Осигуряване на възможности за разнообразна личностна изява на всички деца и ученици като средство за утвърждаване на позитивна самооценка и мотивиране.
- Организиране на училищно, общинско или спортно ниво на спортни празници, вкл. и съвместно с деца и ученици със СОП.
 - Организиране на кулинарни празници и състезания – на класно, училищно или общинско ниво.
 - Организиране на театрални групи, вкл. и по кукловодство и представяне на продукцията пред местната общност.
 - Организиране на публични изяви на групите за извънкласни дейности.
 - Организиране, провеждане и участие в различни прояви и инициативи, съгласно Културния календар на Община Кричим, включително и събития за възраждане на българския фолклор
- **Мярка 6:** Подкрепа на дарбите и талантите на децата и учениците. Прилагане на системи за поощрения и награждаване на децата и учениците на училищно, общинско и областно ниво.
- Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с изявени дарби, съобразно *Наредба за приобщаващото образование*, чрез: осигуряване на възможности за работа с дете или ученик с изявени дарби по конкретен случай и за допълнителна индивидуална работа за развитие и надграждане на изявените дарби; осигуряване на възможности за ползване на подходяща физическа среда, обзавеждане, оборудване, материали и консумативи; осигуряване на квалифицирани специалисти за допълнителна подкрепа в съответната област – науки, технологии, изкуства, спорт; осигуряване на възможности за участие в различни национални, регионални и общински изяви – състезания, конкурси, олимпиади, фестивали, концерти, спектакли, изложби и други; осигуряване на възможности за включване в програми и проекти.
 - Подкрепа за таланти деца чрез Програма на мерките за закрила на деца с изявени дарби в община Кричим.
- **Мярка 7:** Дейностите по кариерно ориентиране и консултиране като част от общата подкрепа за личностно развитие.
- Дейности по професионално ориентиране в училищата чрез игри, директно наблюдение и пряк контакт с хора от различни професии.
 - Организиране на „Панорама на средното образование“, съвместно с Център за кариерно ориентиране.
 - Организиране на „Ден на кариерното ориентиране“.
- **Мярка 8:** Предотвратяване на напускането на училище и ефективно включване на отпаднали ученици обратно в образователната система.
- Прилагане на нормативната уредба за оценяване на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа на деца в риск, като се извършва оценка на рисковите фактори и за развитието и защитните фактори в

ситуацията на детето или ученика и неговата среда, и се създава план за краткосрочна допълнителна.

- Проучване на необхванатите в училище ученици от социално слаби и ромски семейства.
- Подобряване на обмена на данни и координацията и сътрудничеството между институциите по конкретни случаи на напускане на образователната система, и по обхвата на учениците, подлежащи на задължително обучение.
- Благотворителни акции за ученици в социален риск от изключване, вкл. и благотворителни и доброволчески дейности от ученици.
- Разширяване на обхвата и ефективността на целодневната организация на учебния ден.
- Кампания против ранните бракове в ромските общности.
- Налагане на административни санкции, съгласно чл. 347 от ЗПУО

- **Мярка 9:** Познание от страна на общината и образователните институции и използване на възможностите на Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование Обн. - ДВ, бр. 80 от 11.10.2016 г., в сила от 11.10.2016 г., изм. и доп., бр. 80 от 28.09.2018 г., в сила от 28.09.2018 г.

- Разширяване на възможностите за включване на децата и младите хора във форми за съвременно здравно образование, с цел изграждане на знания, умения и нагласи, необходими през целия живот – въвеждане на учебен предмет, свързан с промоция на здравето.

- Организиране и участие в програми, свързани с профилактиката и промоцията на здравето на децата и учениците;

- Провеждане на превантивно - информационни кампании по повод: Месецът на трезвеността, 14 февруари Ден на влюбените, Международен ден за съпричастност със засегнатите от ХИВ/СПИН /, 26 юни - Световен ден за борба срещу наркоманиите и 31 май - Международен ден за борба с тютюнопушенето; 1-ви Декември –Световен ден за борба срещу СПИН;

- Популяризиране на добри практики на гражданска активност и добротворчество;

- Организиране на обучения по защита правата на децата и дискриминацията;

- Участие в дискусии и информационни кампании за развитието и опазването на околната среда;

➤ **По стратегическа цел 2: Осигуряване на качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.**

- **Мярка 1:** Осигуряване на специалисти в училищата и детските градини и в общинските институции за предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

- Разширяване на психологическото обслужване на потребностите на децата и учениците и на обхвата на училища и детски градини, в които с децата и учениците работят педагогически съветници и психолози в изпълнение на *Наредба за приобщаващото образование* и *Наредба № 12 за професионалното развитие на учителите, директорите и другите*

педагогически специалисти.

- Осигуряване на необходимия брой логопеди и рехабилитатори на слуха и говора.
- Взаимодействие между образователните институции за съвместно ангажиране на специалисти.
- Взаимодействие между образователните институции и общината за съвместно ангажиране на специалисти от общинските социални предприятия.
- Осигуряване на ресурсни учители за краткосрочна и дългосрочно допълнителна подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности
- Развитие на практиката за назначаване на помощник на учителя при повече от три деца или ученици със специални образователни потребности в групата/паралелката. (чл. 112 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Използване на професионалните компетенции на специалистите, работещи в социалните услуги делегирани от държавата дейности (ЦОП, ЦСРИ) в подкрепа на децата със СОП и с рисково поведение.

- Мярка 2: Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за придобиване и усъвършенстване на компетентностите, за идентифициране на потребностите и предоставяне на обща и допълнителна подкрепа.

- Провеждане на обучения на училищно, общинско и на областно ниво (от РУО) за учители, педагогически съветници и други специалисти, работещи с деца и ученици, по теми, свързани с приобщаващото образование.
- Участие в регионални и национални обучения на педагогически специалисти, извън ЦПЛР, за разпознаване на потребността от обща или допълнителна подкрепа и за ефективна екипна работа за предоставянето на личностно подкрепа.
- Обучение на класни ръководители за ефективно изпълнение на специфичните допълнителни професионални задължения.
- Предоставяне на институциите и на педагогическите специалисти на информация за квалификационни възможности.
- Включване на квалификационен компонент, където това е възможно, в проекти на училищно, общинско и областно ниво.

- Мярка 3: Осигуряване на методическа подкрепа на екипите за подкрепа за личностно развитие в училищата и детските градини, както и на координиращите екипи в училищата и детските градини по чл. 7 от Наредбата за приобщаващото образование.

- Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от обща подкрепа за личностно развитие на дете/ученик.
- Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете/ученик.
- Подкрепа на учителите за диференцирането на подходи за обучение, които дават различни възможности за групиране на потребностите на учениците и насочване на общата и допълнителната подкрепа в най-голямо

съответствие с тях.

- Обучение на педагогическите специалисти в детските градини за извършване на ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения по чл. 8, ал. 3, т. 1 от *Наредбата за приобщаващо образование*.
- Консултиране по конкретни казуси.

- **Мярка 4:** Сътрудничество между педагогическите специалисти и обмен на добри практики.

- Организиране на форуми за споделяне на опит и добри практики от педагогическите специалисти – на училищно, общинско и областно ниво.

➤ **По стратегическа цел 3: *Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.***

- **Мярка 1:** Развитие на капацитета на училищата и детските градини за успешно прилагане на новата нормативна уредба.

- **Мярка 2:** Психосоциална рехабилитация на деца и ученици в Центъра за обществена подкрепа гр. Кричим.

- **Мярка 3:** Предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици в риск.

➤ **По стратегическа цел 4: *Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.***

- **Мярка 1:** Подобряване на достъпната физическа среда в образователните институции като начин за предоставяне на равен достъп до образование на децата и учениците, чрез изпълнение на нормативно определените елементи на физическата достъпност като част от осигуряването на подкрепяща среда.

- **Мярка 2:** Организиране на необходимите разумни улеснения за участие на учениците със СОП в национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити.

- **Мярка 3:** Реализиране на проекти по Националните програми на Министерството на образованието и науката, насочени към осигуряване на съвременна образователна среда, достъпност и сигурност на средата.

➤ **По стратегическа цел 5: *Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.***

- **Мярка 1:** Създаване на работещи практики за изпълнение на нормативните изисквания за уведомяване на отделите за закрила на детето от страна на училищата и детските градини;
- **Мярка 2:** Осигуряване на подкрепяща среда за семействата на деца и ученици с обучителни трудности и със СОП чрез развитие на ефективни форми за работа – консултиране психолози, логопеди, социални работници и др.
- **Мярка 3:** Подобряване на координацията и сътрудничеството между институции по отношение на работата с децата в риск и деца, жертви на насилие.
- **Мярка 4:** Работа на Центъра за обществена подкрепа и отдел „Закрила на детето” с родителите/настойниците, които възпрепятстват децата и учениците да посещават редовно детска градина/училище.
- **Мярка 5:** Консултиране на родителите/настойниците на деца и ученици с изяви дарби и насочване към специалисти за развитие на детето/ученика.
- **Мярка 6:** Взаимодействие между участниците в образователния процес по отношение отпадането от училище и обединяване на усилията за връщане в образованието на отпаднали ученици.
- **Мярка 7:** Подобряване на координацията между институциите в образованието по отношение работата с деца и ученици в риск.
- **Мярка 8:** Развитие на интересите, способностите, компетентностите на децата и учениците в областта на изкуствата.
 - Танцово, музикално, изобразително и приложно изкуство. Развитие на дейности в Център за подкрепа за личностно развитие, гр. Кричим и в читалището.
 - Участие в конкурси, фестивали, концерти и др.
- **Мярка 9:** Развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата на децата и учениците в областта на технологиите.
- **Мярка 10:** Формиране на гражданска, екологична и природозащитна култура, приобщаване към националните и общочовешки ценности.
- **Мярка 11:** Подкрепа за кариерното ориентиране на учениците.
- **Мярка 12:** Развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата на децата и учениците в областта на спорта.
 - Спорт – учебно-тренировъчна и състезателна дейност, ваканционни занимания при най-добрите специалисти по спортовете: хандбал, футбол, тенис на маса и др.
 - Участие в спортни състезания на общинско, регионално, национално и международно ниво.
- **Мярка 14:** Стимулиране на младежи и родители от уязвими етнически малцинства за придобиване на средно и висше образование.

➤ *По стратегическа цел 6: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност относно целите и принципите на приобщаващото образование.*

- **Мярка 1:** Дейности, насочени към местната общественост, за преодоляване на непознаването и предразсъдъците, за повишаване на информираността и чувствителността към децата и учениците със специални образователни потребности.
- **Мярка 2:** Дейности за осигуряване на достъп до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение, в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и представянето им в достъпен формат като част от условията за равен достъп до образование.
- **Мярка 3:** Популяризиране на приобщаващото образование като процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик, и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активизиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването, и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

VIII. УПРАВЛЕНИЕ, МОНИТОРИНГ И КОНТРОЛ

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците е функция на анализа на потребностите на конкретните училища и детски градини и отчита, координира и обединява усилията на всички общински фактори и ресурси за решаване на общите проблеми. Общинската стратегия и общинските планове за действие са отворени системи, те следват динамиката на промяната в развитието на различните показатели, които определят възникването на нови потребности.

Община Кричим отговаря за цялостното изпълнение на общинската стратегия и приноса към изпълнението на областната стратегия. Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели и дейности.

Общинска стратегия за личностно развитие на децата и учениците е изготвена съобразно изискванията на чл. 197, ал .1 и 2 от ЗПУО. Общинската стратегия обхваща период от две години.

За изпълнение на общинската стратегия, ежегодно до 30 април, общинския съвет, по предложение на кмета и след съгласуване с Регионалното управление на образованието, приема годишен план за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностно развитие. Общинската стратегия и съгласуваният и приет годишен план се изпращат на областния управител в Пловдив до 15 май. Изпълнението на общинския план се отчита на областно ниво - до 01 март на следващата година.

Реализацията на Стратегията трябва да се възприема като непрекъснат процес на наблюдение, оценка и актуализация, анализ и адаптиране на съществуващите насоки за развитие и дейности към новите обстоятелства. Ключова фаза е **мониторингът**, който включва наблюдението, оценката и контрола на реализацията на заложените цели и изпълнението на планираните дейности. Наблюдението е важен инструмент за провеждането на ефективна политика за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Кричим, тъй като неговата основна функция е да дава обратна

информация за степента на реализация на целите и приоритетите, и за евентуално предотвратяване на рисковете пред изпълнението на предвидените дейности.

Обект на наблюдението са напредъкът, промените и последиците от предприеманите действия. Той може да се разглежда като непрекъснат процес на събиране, анализ и оценка на информация, необходима за управлението и вземането на решения при изпълнение на стратегията, както и за нейна бъдеща актуализация.

IX. ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Важно условие за ефективното реализиране на Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Пловдив е развитие на междуинституционалното сътрудничество чрез създаване на ефективни контакти, активни взаимодействия и съвместни действия между всички институции, участващи в осигуряването на подкрепа за личностното развитие на децата и учениците, както и политиката за предоставяне на информация до обществеността. Обществеността трябва да получи пълна и обективна информация за всяка стъпка при реализиране на дейностите в стратегията. Реализирането на стратегията ще се съпровожда от различни информационни мероприятия, които ще осигурят нейната публичност, както в процеса на разработване, така и по време на реализация.

Процесът на реализация на Стратегията, ще се основава на следните основни принципи:

- Прозрачност** – информиране на обществеността за изпълнението на дейностите;
- Координация** с други стратегии, програми, планове за развитие, изпълнявани от държавната и местната власт;
- Позитивност на комуникационните послания** – изграждане на климат на доверие и съпричастие с всички заинтересовани страни, с оглед ефективното изпълнение на Стратегията;
- Широко междуобщинско и междусекторно **партньорство, сътрудничество и екипност** в комуникационния обмен;
- Достъпност на информацията** – достигане на комуникиращата информация до най-голям брой заинтересовани лица.

Целта е да се популяризират сред широката общественост и заинтересованите страни ползите, положителните ефекти и резултатите от изпълнението на Стратегията.

Специфичната цел е да се привлече общественото внимание към дейностите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Кричим.

Общинската стратегия за подкрепа на личностно развитие на децата и учениците в община Кричим /2022-2023/ ще бъде публикувана на интернет страницата на Община Кричим.

X. ОБЩА ОЦЕНКА НА НЕОБХОДИМИТЕ ФИНАНСОВИ И МАТЕРИАЛНИ РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЯТА.

Основното финансиране на училищата, работещи в системата на делегирани бюджети е държавната субсидия, определена по единни разходни стандарти. Стандарта за училища е определен на база брой ученици и с него се финансират разходите за възнаграждения и осигуровки, издръжка, а от 2011 г. и разходи за поддръжка на материалната база.

Допълнително финансиране се отпуска с Постановления на Министерски съвет, Писма от Министерство на финансите (ФО), финансиране или трансфери от министерства и ведомства по изпълнението на съвместни проекти и национални програми, съфинансирания от Европейския съюз. Тези средства принципно имат строго целеви характер или правила за разходване, определени по законов ред, инструкции или правила. Разходването следва да отговаря на определения вид, размер и други конкретни условия.

За финансиране реализирането на мерки от Стратегията може да се кандидатства с проектни предложения по следните програми:

□ Оперативни програми: ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” 2014 – 2020 г.; ОП „Развитие на човешките ресурси” 2014 – 2020 г. и ОП „Региони в растеж” 2014 – 2020 г.;

□ Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., вкл. с проекти, финансирани от Местни инициативни групи;

□ национални програми като: кампания „За чиста околна среда“ на ПУДООС, програми на Центъра за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (ЦОИДУЕМ) и др.

□ Програми на Министерство на образованието и науката – НП „Ученически олимпиади и състезания”, НП „Оптимизация на училищната мрежа”, НП „Осигуряване на съвременна образователна среда”, НП „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование”, НП „Създаване на достъпна архитектурна среда и сигурност в училище“, НП „Без свободен час”, НП „Квалификация”, НП „Развитие на системата на предучилищното образование” и др.

□ Програми на Министерство на младежта и спорта – НП за младежта (например разкриване на Младежки информационно-консултантски център), програма „Спорт за деца в риск”, програма за развитие на спортните клубове, програма за развитие на спорта за хора с увреждания, програма „Развитие на спорта на учащите”, програма „Децата и спортният клуб”, програма „Научи се да плуваш”, Програма „Спорт за децата в свободното време”, програма „Еразъм+” и др.

Дейности от Стратегията може да се реализират и чрез участие в национални проекти, със собствени средства на общината, целеви средства от Републиканския бюджет, дарения, спонсорство и други източници.

XI. ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Постигането на целите на общинската стратегия ще се следи чрез няколко основни индикатора, свързани с основни аспекти от цялостната промяна.

1. Брой детски градини и училища, които самостоятелно организират и обезпечават ресурсното подпомагане на децата и учениците по чл. 283, ал. 4 от *ЗПУО*, брой деца/ученици със СОП в тях и процент спрямо общия брой деца и ученици със СОП;
2. Брой педагогически специалисти, участвали в краткосрочни обучения за развитие на професионалните компетентности за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие;
3. Брой институции със значително подобрение на материалната база – нови елементи на достъпна архитектурна среда, разкрит кабинет;
4. Брой детски градини и училища, в които работят педагогически съветници и психолози;
5. Брой деца и ученици получили подкрепа – по видовете подкрепа;

6. Брой реинтегрирани деца и ученици – според профила на отпадналите от образователната система;
7. Брой отпаднали деца и ученици от системата на предучилищното и училищното образование;
8. Брой реализирани проекти и програми, пряко насочени към осигуряване на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците;
9. Брой разяснителни кампании и публикации, свързани с изпълнението на заложените стратегически цели и планираните дейности.

XII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Кричим е разработена съгласно националните и европейски приоритети за осигуряване на приобщаващото образование на децата и учениците, отразявайки обективното състояние, традициите и спецификата на всяка институция в системата на предучилищното и училищното образование.

Реализирането на стратегията е продължителен, отговорен, последователен и отворен във времето процес, който следва динамиката на промените. Постигането на целите е възможно с обединяване усилията на всички заинтересовани страни.

Осигуряването на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците е приоритет в националната политика в областта на средното образование. Законът за предучилищното и училищното образование и Наредбата за приобщаващо образование са нормативните основания за организиране на образователната среда и нейните елементи чрез обединяване на ресурсите на всички държавни и местни органи и институции.

За изпълнение на общинската стратегия ежегодно до 30 април общинският съвет по предложение на кмета и след съгласуване с Регионалното управление на образованието – Пловдив, приема годишен план за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностно развитие съгласно чл. 197, ал. 3 от ЗПУО. Събирането на информация за изпълнените дейности и постигнатите индикатори по изпълнение на целите на общинската стратегия се координира и обобщава от общинската администрация след представени данни от всички заинтересовани институции три месеца преди да изтече срокът на стратегията. В същия период започва и организацията за изготвянето на нова областна стратегия за следващия период.